

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-31

Ärendenummer SMF-2023-04024

Handläggare

Namir Rauf

Telefon: 031-365 25 71

E-post: namir.rauf@stadsmiljo.goteborg.se

Göteborgsförslag 12747: Tillgänglighetsanpassning av Haga Nygata inom stadsdelen Haga

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden beslutar att genomföra Göteborgsförslag 12747 i enlighet med alternativ 3 i förvaltningens tjänsteutlåtande, Gågata med slätt stråk.

Sammanfattning

Ett Göteborgsförslag har inkommit till stadsmiljönämnden där förslagslämnaren förordar ett slätt stråk på Haga Nygata för att göra gatan tillgänglig för personer med rullatorer och rullstolar. Förvaltningen presenterade sin beredning av ärendet för nämnden i oktober 2023. Då gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att genomföra förslaget med hänsyn till gatans historiska utformning, och om det går att genomföra med fortsatt användning av gatsten men med utfyllnad mellan gatstenarna.

Haga Nygata är belagd med gatsten och uppdelad i tre sektioner som separeras med rännalar. Gatans nuvarande beläggning, bombering och stora tvärlutning medför att gatan är otillgänglig för personer som använder rullstol och rullator. För att skapa ett fungerande slätt stråk måste både stenar och fog åtgärdas. Två förslag på slätt stråk längs med hela Haga Nygata har tagits fram i utredningen. Ett av förslagen innebär att behålla befintligt bågmönster på Haga Nygata. Det andra förslaget innebär att stenläggningen på körytan byts ut till tre tydliga bågar.

Konsekvenserna av alternativa regleringar på Haga Nygata har utvärderats utifrån påverkan på trafikflödet och möjligheten att anlägga slätt stråk. Den befintliga regleringen och utformningen som gångfartsområde utan slätt stråk innebär att Haga Nygata är mindre tillgänglig för rullstolsburna personer. Den befintliga regleringen med gångfartsområde med slätt stråk skulle innebära att Haga Nygata blir mer tillgängligt för alla oavsett behov. En gågata med slätt stråk minskar även trafiken då delar av trafiken flyttas. Ytterligare en möjlig reglering är att förbjuda trafik med annat motordrivet fordon än moped klass II med slätt stråk. Förvaltningen rekommenderar att anlägga ett slätt stråk i Haga Nygata, samt att gatan regleras som gågata.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kostnadsbedömningen är grovt beräknat för ett slätt stråk i mitten av Haga Nygata som ansluter till befintligt slätt stråk på Pehr Erikssons plats. Det släta stråket är en meter brett och har en total längd på 600 meter.

Kostnadsbedömningar har gjorts för två olika förslag på gestaltning.

I förslag 1 har karaktären inte ändrats, utan bara bytt ut stenar och lagt ny fog. En ojämn kant föreslås för att gatan inte ska bli lika tydligt randig. Kostnaden för förslaget bedöms till cirka 2 300 000 kr.

Förslag 2 innebär att stenläggningen byts ut till tre tydliga bågar. Den mittersta har krysshamrad sten och bildar då ett tydligt slätt stråk i mitten. I förslag 2 ändras mönstret på gatan och får ett tydligare striktare slätt stråk. Kostnaden bedöms till cirka 4 250 000 kr.

Förvaltningen förordar förslag 1 då det är ett mindre angrepp på gatan, med samma läggningmönster som idag. I förslag 1 behöver inte hela "körbanan" läggas om, utan bara det i mitten, vilket innebär en lägre kostnad.

Båda förslagen passar ihop med beslutsförslag 3 "gångata med slätt stråk.

Genom att anlägga slätt stråk på Haga Nygata görs stadsdelen tillgänglig för fler vilket kan vara gynnsamt för dess näringsidkare.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att genomförandet av Göteborgsförslaget kommer att ha en positiv inverkan på möjligheterna för människor som av olika anledningar har svårt att ta sig fram i stadsdelen Haga.

Samverkan

Samverkan med de fackliga organisationerna är ej aktuell i detta ärende.

Bilagor

1. Göteborgsförslag 12747 Kullersten Haga Nygata
2. Tjänsteutlåtande Göteborgsförslag 12747: Tillgänglighetsanpassning av Haga Nygata inom stadsdelen Haga, daterat 2023-09-25
3. Yrkande MP, S och V: Göteborgsförslag 12747 – Kullersten Haga Nygata
4. Stadsmiljönämnden Protokollsutdrag sammanträdesdatum 2023-10-26
5. AFRY:s Rapport Slätt stråk på Haga Nygata, daterad 2023-03-20

Ärendet

Ett Göteborgsförslag med rubriken Kullersten Haga Nygata, ärendeidentitet 12747, inkom den 2 juni 2023 till stadsmiljönämnden. Stadsmiljöförvaltningen gavs i augusti 2023 i uppdrag att bereda Göteborgsförslaget. Förvaltningen återkom med ett ärende till stadsmiljönämnden i oktober 2023, då ärenderubriken uppdaterats till ”Tillgänglighetsanpassning av Haga Nygata”. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag utifrån ett yrkande att återkomma med underlag på hur Göteborgsförslaget kan genomföras med hänsyn till gatans historiska utformning. Förvaltningen har sammanställt ett underlag och nämnden har nu att ta ställning till om förordade förslag ska genomföras eller ej.

Beskrivning av ärendet

Göteborgsförslag 12747 – Kullersten Haga Nygata

Förslagslämnaren sammanfattar Haga Nygata som ett av Göteborgs mest besökta turistmål, som dock genom sin smågatstensbeläggning inte välkomnar rullstolsburna till sitt promenadstråk med butiker och kaféer. Förslaget är därför att gatan – i sin sträckning från Sprängkullsgatan till Landsvägsgatan – görs tillgänglig även för människor med rullatorer och rullstolar, vilket kan ske genom att några rader gatsten tas bort och ersätts av slätare plattor. (Det bör noteras att förslagstextens *kullersten* är en annan sorts beläggning som inte finns på aktuell gata, men ofta åsyftar annan gatsten i vardagligt tal).

Beslut i stadsmiljönämnden enligt yrkande

Stadsmiljönämnden beslutade i oktober 2023 att förvaltningen ska återkomma till nämnden med underlag på hur Göteborgsförslaget kan genomföras med hänsyn till gatans historiska utformning. Inom ramen för utredningen ska det framgå huruvida det går att genomföra med fortsatt användning av gatsten i enlighet med yrkandet.

I yrkandet står: ”Den nuvarande utformningen av Haga Nygata tar hänsyn till den historiska utformningen av gatan. Eftersom att Haga är just en historisk del av staden så är det viktigt att fortsätta ta hänsyn till de kulturhistoriska värdena i den framtida utformningen av gatan. Samtidigt så är det självklart för oss att staden ska arbeta för att göra staden tillgänglig för alla. Vi vill att nämnden ska få en möjlighet att ta ställning till det slutgiltiga förslaget av utformningen av gatan och särskilt få underlag på om det är möjligt att bibehålla utformningen med gatsten men med utfyllnad mellan gatstenarna, för att se om nuvarande utformning kan bevaras samtidigt som tillgängligheten säkerställs. Även andra tekniker kan övervägas inom ramen för förslaget.”

Förutsättningar/utformning

Haga Nygata är belagd med gatsten och uppdelad i tre sektioner som separeras med rännalar. Gatans nuvarande beläggning, fogens beskaffning, bombering och stora tvärlutning medför att gatan är otillgänglig för personer som använder rullstol, rullator eller permobil.

Haga Nygata och dess tvärgator väster om Sprängkullsgatan är ett riksintresse, vilket medför att en förändrad markbeläggning på gatan måste utgöras av gatsten med hänsyn till rådande kulturmiljö.

En delsträcka av gatan vid Pehr Eriksons plats har redan tillgänglighetsanpassats, och kan anslutas till nya åtgärder i området. Även på det nära belägna Järntorget har delar av beläggningen bytts ut med detta ändamål.

Haga Nygatas karaktär gör att den kan klassas som ett integrerat frirum där motorfordon har möjlighet till inkörning men med stor hänsyn till de oskyddade trafikanterna.

Beteendet hos både oskyddade trafikanter och fordonsförare är i praktiken redan det som är önskvärt på ett gångfartsområde.

Fungerande slätt stråk

För att skapa ett fungerande slätt stråk måste både stenar och fog åtgärdas, då dagens sten är för skrovlig.

Gatstenar kan framställas och ytbehandlas på olika sätt. Vanlig gatsten är råkilad, då klyvs stenen så att den får sina brytningar naturligt. Det blir en ganska skrovlig yta. Vill man ha slätare gatsten så sågar man den, den kan sedan ytbehandlas antingen flammad eller krysshamrad. Den krysshamrade är slätare än den råkilade, men mindre hal än en flammad.

Vanligtvis sätter man gatsten i sättsand, vilket fungerar bra, men inte blir tillräckligt slätt för ett slätt stråk, sanden åker ut ur fogarna och gör det svårt att rulla på. Stenarna kan också röra på sig. För att få det slätt föreslår förvaltningen en hårdare fog. Göteborg har provat olika typer av hårdfog tidigare, det är viktigt att stenarna sätts noggrant i rätt temperatur för att få önskat resultat med slätt stråk. Det är också en fördel om hårdfogen är flexibel så att den klarar små rörelser. Tidigare gjorde man hårdfogar genom att blanda in en liten del cement i sättsanden, men då är det lätt att den spricker.

Det är viktigt att både sten och fog är slät.

Eftersom den krysshamrade gatstenen också är i granit och i samma storlek som befintlig sten bedömer förvaltningen att den kommer att smälta in och fungera bra i den historiska miljön.

Hållfasthet

Det har i andra delar av staden framkommit vissa problem med hållfastheten i slätare vägbeläggning med krysshamrade små gatsten.

Sannolikt avgörs detta till stor del av trafikbelastningen, vilket kan betyda att problemet är lokalt. Det kan dock finnas skäl att se över val av material för att undvika onödigt underhåll som på sikt även vore potentiellt negativt ur ekologiskt och ekonomiskt perspektiv.

För att stråket ska vara så slätt och stabilt som möjligt är det viktigt att fogarna i det släta stråket görs med specialfog och inte med enbart sättsand/flis. Det för att stenarna inte ska ruckas och fogarna inte urholkas. Det är viktigt att läggningen görs omsorgsfullt med så täta fogar som möjligt. Utredning om vilken typ av specialfog som är lämplig pågår inom förvaltningen.

Andra arbeten i området

Enligt information från Göteborgs Energi finns det elledningar i korsningen mellan Landsvägsgatan och Haga Nygata. Dessa ingår i ett ombyggnadsprojekt med en

föreslagen genomförandetid om fem år. Ombyggnationen kommer innebära schaktning i korsningen.

Utredning av möjligheten att anlägga slätt stråk i Haga

Förvaltningen har sedan tidigare konstaterat att Haga Nygata utgör en viktig länk och att där saknas en tillgänglighetsskapande slät vägbeläggning. Stadsmiljöförvaltningen har via konsultföretaget AFRY utrett möjligheten att lägga ett kontinuerligt slätt stråk längs med hela, eller delar av, Haga Nygata. Stråket måste fungera med planerade hastighetssänkande åtgärder/fordonshinder på gatan. Utredningen gav förslag på en förändrad trafikreglering som syftar till att minska fordonstrafiken på Haga Nygata, och samtidigt stämmer överens med befintlig och föreslagen utformning. Stor hänsyn togs till det kulturhistoriska värdet som finns i stadsdelen.

Utredningen visar vilka förutsättningar som finns för att anlägga ett slätt stråk på Haga Nygata, med hänsyn till gatans beläggning och reglering. Två förslag på slätt stråk längs med hela Haga Nygata har tagits fram i utredningen. Ett av förslagen innebär att behålla befintligt bågmönster på Haga Nygata. Det andra förslaget innebär att stenläggningen på körytan byts ut till tre tydliga bågar.

Tidigare utredning av Haga Nygata har visat att det släta stråket bör placeras i mitten av gatan för att minimera tvärlutningarna på det släta stråket. Placeringen av det släta stråket medför att gatan delas upp i ytterligare olika ytor, vilket innebär att kraven på utformning av gångfartsområde enligt Trafikförordningen kapitel 10 § 8 även fortsättningsvis inte uppfylls. Den befintliga utformningen klarar alltså inte de formella kraven för utformning av gångfartsområde, men fungerar i praktiken väl då de oskyddade trafikanterna nyttjar hela ytan och alla trafikslag kör på gåendes villkor.

Konsekvenserna av fyra möjliga regleringar på Haga Nygata har utvärderats utifrån påverkan på trafikflödet och möjligheten att anlägga slätt stråk. Nedan listas några av de viktigaste konsekvenserna av respektive reglering.

1. Befintlig reglering och utformning: Gångfartsområde utan slätt stråk
 - i) Haga Nygata är mindre tillgänglig för personer som använder rullstol, rullator eller permobil.
 - ii) Gatans nuvarande utformning uppfyller inte utformningskravet på gångfartsområde.
2. Befintlig reglering/Gångfartsområde med slätt stråk
 - i) Haga Nygata blir mer tillgängligt för personer som använder rullstol, rullator eller permobil.
3. Gågata med slätt stråk
 - i) Haga Nygata blir mer tillgängligt för personer som använder rullstol, rullator eller permobil.
 - ii) Trafiken på Haga Nygata minskar något då delar av trafiken flyttas.

- iii) Att reglera gatan som en gångata syftar till att minska trafiken och överensstämmer med det nuvarande beteendet hos trafikanterna.
 - iv) Det finns inga krav på utformning på gångata.
4. Förbud mot trafik med annat motordrivnet fordon än moped klass II (C3) med slätt stråk
- i) Bedöms inte lämpligt eftersom förbudet är svårt att överblicka (regleringar på längre sträckor behöver övervakas för att få efterlevnad).
 - ii) Detta alternativ innebär att fotgängare inte kan använda hela gaturummet då gatan inte reserveras för dessa trafikanter i första hand utan främst för fordonstrafik.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen rekommenderar alternativ 3 ”gångata med slätt stråk” i ovan konsekvensbeskrivning, då en gångata inte har några krav på utformning vilket innebär att ett slätt stråk går att kombinera med denna reglering. Dessutom skulle en gångata både möjliggöra slätta stråk och minska trafiken på Haga Nygata vilket ökar trafiksäkerheten och framkomligheten för oskyddade trafikanter, särskilt för rullstolsburna personer.

Förvaltningen har i detta tjänsteutlåtande sammanställt ett underlag över hur Göteborgsförslaget kan genomföras med hänsyn till gatans historiska utformning. Nämnden har att ta ställning till om förordade förslag ska genomföras eller ej av förvaltningen. Genomförande innebär att förslaget prioriteras samt tilldelas ekonomiska och personella resurser i närtid.

Mikael Hagberg

Anders Ramsby

Avdelningschef Anläggning och
infrastruktur

Förvaltningsdirektör